

Digital arv

Lever vi videre på nettet?

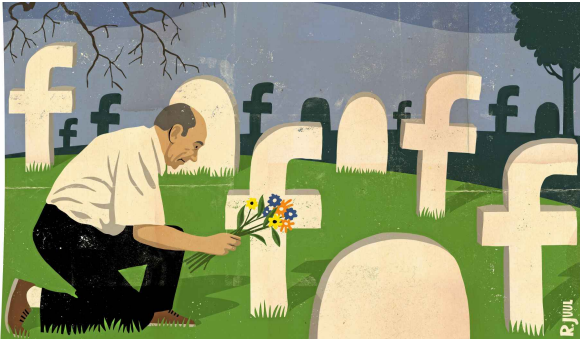

Foto: Illustration: Rasmus Juul

15. august 2020, kl. 0:00
Af Ida Kragh Pedersen

På internettet opretter vi kontakter, koder og konti i ét væk. Det kan give en række udfordringer, når nogen går bort, men internettet og sociale medier som Facebook giver også nye muligheder for at mindes vores afdøde

”Hvor er alle mine fotos?”, tænkte Claus Rud kort tid efter, han havde mistet sin kone. Svaret var i skyen. Låst bag koder, som kun hans kone havde kendt til.

Selvom Claus Rud har arbejdet med it ”i en menneskealder”, måtte han korrespondere med teknologivirksomheder i fire måneder, før det endelig lykkedes ham at få tilsendt en cd-rom med billederne af sit og konens fælles liv.

”Hele processen var enormt besværlig og tidskrævende. Og undervejs tænkte jeg, at den her situation kommer alle til at stå i på et eller andet tidspunkt,” siger Claus Rud.

Derfor fik han idéen til mitdigitaleliv.dk, som er en tjeneste, der kan tage hånd om vores digitale fodspor, når vi går bort.

”Tjenesten er en forsikring, hvor du kan registrere og vedligeholde alle de steder, du har konti på nettet. Dermed kan du sikre, at du ikke lever videre som spøgelse på nettet, den dag du ikke længere er her,” siger Claus Rud.

Han forklarer, at Microsoft, Google og de andre store teknologivirksomheder har vidt forskellige procedurer for, hvordan de forvalter brugernes data ved dødsfald.

Derfor samler tjenesten også de informationer, som de forskellige udbydere hver især behøver, når folk går bort, til enten at lukke kontoen eller overdrage den til en efterladt.

Selvom der kan vente de efterladte et enormt digitalt oprydningsarbejde, når nogen dør, har internettet på den mere positive side også givet nye muligheder for at mindes afdøde.

Karina Lassen har oprettet en Facebook-mindeside for sin datter, Amanda Hjørhøj Lassen, der som 20-årig døde pludseligt under Roskilde Festival i 2016. På Amandas fødselsdag, dødsdag og ved enhver given lejlighed, hvor savnet er stort, deler Karina Lassen billeder og tekst på mindesiden med de 291 venner, bekendte og familiemedlemmer, som følger den.

”Mindesiden giver mig mulighed for at vise de følelser, jeg har nu. Amanda er ikke glemt, hun eksisterer stadig, og hun er stadig mit barn uanset hvad,” siger Karina Lassen.

Hun forklarer, at der er væsentlige forskelle på mindesiden og en tur på den kirkegård, hvor hendes datter er begravet.

”På kirkegården føler jeg, at jeg har Amanda ved siden af mig. Der er jeg i nuet. Ofte besøger jeg gravstedet sammen med min søn, min kæreste og min mor, hvor vi kan finde på at tale til Amanda. På mindesiden dvæler vi mere ved fortiden,” siger Karina Lassen, der også lægger vægt på, at mindesiden er lettilgængelig, eksempelvis for Amandas efterskoleveninder, der er spredt ud over hele landet.

Den logistiske fordel ved at mindes afdøde på nettet nævner også Gitte Mathiasson, der er vicedirektør for annonceportalen afdøde.dk.

”Hvis din mor er begravet i Vestjylland, og du selv bor i København, er det svært at smutte spontant forbi gravstedet. Så er de digitale minder måske mere tilgængelige i hverdagen. For nogle vil nettet også opleves som et mere intimt og personligt rum – at man har sit helt eget sted på nettet, der kun er dedikeret til den afdøde,” siger Gitte Mathiasson.

Hjemmesiden afdøde.dk indeholder den største samling af dødsannoncer i Danmark og er samtidig et socialt medie, hvor efterladte kan skrive hilsener, dele billeder og tænde virtuelle

lys til ære for dem, de har mistet. Gitte Mathiasson fortæller om årsagen til, at siden findes:

”Vi skal alle sammen dø en dag. Og internettet er et kommunikationssted og en verden, vi alle er en del af. Vi vil gerne give mulighed for, at man også kan bruge nettet til at mindes og bearbejde sorgen, når nogen dør,” siger hun.

Desuden er det vigtigt, at der findes alternativer til Facebook, hvor vi kan mindes afdøde i fred fra reklamer, mener Gitte Mathiasson.

Det er stadig nyt for de fleste overhovedet at skulle forholde sig til et digitalt efterliv. Området er da heller ikke så let at gennemskue, siger Astrid Waagstein, der er ph.d.studerende ved Københavns Universitet og specialist i digital arv. Og allerede ved den betegnelse – ”digital arv” – må vi dvæle, fortæller Astrid Waagstein:

”De fleste refererer til det som digital arv, men når vi bruger det prædikat, indikerer vi, at der er noget, man kan arve. Det er ikke givet. Det er en igangværende diskussion,” siger hun.

Astrid Waagstein kobler problematikken sammen med det mere principielle spørgsmål om, hvad døden betyder for den enkelte.

”Måske er du ligeglad med dine digitale fodspor, fordi du er død. Måske betyder det noget for dig eller dine pårørende. Det afhænger af, hvordan man anskuer døden – om man går op i eftermæle, eller om det kan være det samme, fordi man er død,” siger hun.

Uanset hvad er én ting sikkert: Vi sætter dataspor overalt, når vi færdes på nettet. Det, vi klikker på, de konti, vi opretter, og endda de ting, vi skriver i Google Docs, er med til at tegne et billede af vores identitet på nettet – som lever videre, når vi dør. Et broget og markedsgjort billede, som ikke desto mindre kan blive uoverskueligt for privatpersoner ved død, fortæller Astrid Waagstein.

”Lovgivningen kan ikke følge med på det digitale område. De enkelte brugerpolitikker siger vi bare ukritisk ’ja, ja’ til, når vi ønsker at anvende en service. Og med rette, for det ville kræve en urimelig mængde tid at gennemskue, hvad vi rent faktisk ’samtykker til’,” siger hun og tilføjer, at hvis vi skulle nærlæse alle de brugerpolitikker, vi siger ja til, ville det i gennemsnit tage 76 fulde arbejdsdage.

”Den forældede lovgivning kombineret med virksomheders ugenomsigtighed efterlader spørgsmålet om, hvem der har ’ret’ til data, når vi dør. Er det platformen, hvorpå data er lagret, er det de pårørendes ret eller den afdødes? Der findes ikke noget simpelt svar.”